

Valtuustoaloite omistajaohjauksen antamisesta KSS Energia Oy:lle ja yhtiöjärjestyksen ja rakenteen muuttaminen, sekä selvitys ko. yhtiön vapaanpääoman käytöstä

5909/00.05.00/2023

Kaupunginvaltuusto 09.10.2023 § 79

Puheenjohtaja Paula Werning esitteli valtuutettujen Anssi Tähtisen ja Vesa Vainion jättämän seuraavan valtuustoaloitteen:

”KSS Energia on Kouvolan kaupungin 100 % omistama energiayhtiö, jonka maksuilla ja taksoilla ei tule periä omistajilta eli kuntalaisilta piiloveroa. Taksat ja maksut mitkä ylittävät omakustannushinnan maksaa kuntalaiset ja yrittäjät piiloverona.

Kaupungin tuottamat palvelut on oltava yhdenvertaisuus lain mukaan kaikille kuntalaisille saman laatuista ja saman hintaisia. Näin tulee olla myös kunnan kokonaan määräysvallassa olevien palveluntuottajien, yhteisöjen ja yhtiöiden tuottamien palvelujen kanssa.

Aikanaan kun sähköyhtiö samoin kuin lämpöyhtiöt perustettiin, oli toiminta-ajatuksena tuolloin taksapolitiikassa se, että hinnoittelussa noudatetaan omakustannusperiaatetta.

KSS Energia Oy:n yhtiöjärjestykseen tulee muuttaa niin, että yhtiö ei ole voittoa tuottava, vaan sijoitetun pääomantuotto tulee vastata korkeintaan kulloisellakin tilikaudella inflaatiotasoa.

Kouvolan kaupunki/ kaupunginhallitus tulee antaa omistajaohjausta ylimääräisessä yhtiökokouksessa KSS Energia Oy:lle niin, että kuntalaisilta ja kunnassa toimivilta yrittäjiltä on samansuuruinen energianhinta. Erisuuruinen energianhinta vääristää yrittäjävälistä kilpailua, koska edullisemman sähkösopimuksen omaava voi huomioida sen tuotteen tai palvelunhinnassa.

Nyt kuntalaiset ostavat sähköenergiaa muista, kuin omistamastaan yhtiöstä, koska KSS Energia Oy:n hinnoittelu ei ole kilpailukykyistä. Kyseiseen hinnoittelupolitiikkaan on omistajan edustajat puututtava. Myös on puututtava siihen, onko KSS Energian toiminta omistajan edun mukaista.

KSS Energia Oy on auttamatta liian pieni toimija sähkönmyyntimarkkinoilla, nyt tulisi tutkia sähkön myyntitoiminnan yhdistämistä Kymenlaakson Sähkö Oy:n kanssa. Sähkön myyntitoiminnan yhdistämisellä turvattaisi paremmin kuntalaisille edullisempi sähköhinnankehitys, joka olisi paremmin niin asukkaiden kuin yrittäjinkin arvioitavissa pidemmällä aikaa jänteellä.

Pörssisähkön keskihinta oli 4.09 c/kWh syyskuussa 2023 ja heinäkuussa keskihinta oli 4.60 c/kWh. Pitkäaikaisilla sopimuksilla KSS Energian hinta on yli 40 c/kWh, joka on täysin kohtuuton.

Liikesalaisuuden piiriin kuulu myös se, onko KSS Energian hinnoittelu kuntarajojen ulkopuolisille asiakkaille edullisempaa kuin omistaja kunnan asiakkailta.

Yhtiörakennetta tulee muuttaa niin, että paikallinen toiminta eli kaukolämpö erotetaan omaksi yhtiöksi.

Entiset kaukolämpöyhtiöt Kuusankosken Aluelämpö ja Kouvolan Vari toimivat aikanaan omakustannusperiaatteella olivat suomen halvimpia energian hinnoittelussa. Fuusion jälkeen KSS Energia on lämpöyhtiöiden hinnoittelua nostanut lähes 8 miljoonalla eurolla vuositasolla, joka on lisännyt maalämmön käyttöönottoa edullisempaa lämmitysmuotona Kouvolassa.

Kaukolämpö on paikallista toimintaa, sillä ei tule tukea kilpailutettua yli kuntarajojen menevää myyntitoimintaa. Sähköenergian liiketoimintaa valvo energiavirasto, kaukolämmön liiketoimintaa valvoo kilpailuvirasto, joten toiminnoilla on eri valvontavirasto, joka mielestäni puoltaa toimintojen eriyttämistä

Vuoden 2022 KSS Energia Oy:n tilikauden tunnusluvut osoittaa liikevaihdon olevan yli 131 miljoonaa euroa, jossa kasvua oli 49,7 % Liikevoittoa kertyi 33,9 miljoonaa euroa. Silti yhtiön omavaraisuusaste on välttämättä, eli 24 % Omavaraisuusaste mittaa yrityksen vakavaraisuutta, tappion sietokykyä sekä kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä.

Tunnusluvut osoittavat myös, että kansalaisilta on peritty ylisuuria taksoja, kuluvan vuoden tunnusluvuissa liikevoitto prosentti on vielä korkeampi tällä taksapolitiikalla, joka ei välttämättä johdu asiakaskunnan kasvusta vaan ylisuuresta hinnoittelusta, tähän omistajan on puututtava.

Omistajapolitiikka ei ole oikeasuuntaista, jos kunta omistajana vaatii monopoliyhtiöltä suurempaa tulouttamista, joka viimekädessä kuntalaiset maksavat.

Osinkoa voidaan jakaa lain mukaan käytännössä aina. Usein yhtiön varojenjaossa on kyse tilikauden voittovarojen jakamisesta osinkona osakkeenomistajille, ja siitä päätetään säännönmukaisesti yhtiön varsinaisessa vuotuisessa yhtiökokouksessa.

Vain yhtiön vapaa oma pääoma (voittovarot + vapaan oman pääoman rahastot) on jakokelpoista.

Vapaa pääoma eli jakokelpoiset voittovarot ovat periaatteessa omistajan päätösvallassa olevaa varallisuutta, ja sen tulouttaminen omistajalle, eli kaupungille ei muodosta veroseuraamuksia. Kuten

vuoden 2022 tunnusluvuihin on luettavissa liikevoittoa kertynyt 33,9 miljoonaa euroa.

Ensinäkin on kiinnitettävä huomiota, onko voittovaroja käytetty epäedullisesti omistajaa nähden, onko periaatteessa kaupungille kuuluvaa vapaata pääomaa sidottu epäedullisiin hankintoihin elinvoimajaoston suostumuksella apulaiskaupunginjohtajan esityksestä. Eli onko konsernijohdon valvonta ollut riittävää. Näin ei välttämättä ole, joten omistaja ohjausta näiltä osin tulee vahvista.

Esimerkiksi: KSS Energia osti vuonna 2020 Karhuvoiman. Tuolloin kauppa perusteltiin toiveikkaasti ”Karhu Voimalla on hyvämaineinen ja tunnettu brändi, joka tekee siitä hyvän lisän KSS Energian tuoteportfolioon. KSS Energian päämääränä on kehittää uuden tytäryhtiön liiketoimintaa osana konsernin energiakauppaliiketoimintaa.”

Karhu Voima Oy hakeutui konkurssiin 19.9.2022 Menettikö kaupunki yhtiönkautta vapaata pääomaa kyseisen yhtiön konkurssimenettelyssä, jos niin kuinka paljon. Mahdollinen taloudellinen menetys tulee selvittää ja onko sillä ollut merkitystä yhtiön taksapolitiikkaan.”

Kaupunginvaltuuston päätös:

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kaupunginhallituksen elinvoimajaosto 12.03.2024 § 22

Valmistelija:

Apulaiskaupunginjohtaja Tuukka Forsell, puh. 020 615 9333,
tuukka.forsell(at)kouvola.fi

Vastauksena valtuustoaloitteeseen annamme oheisen vastauksen.

Suomi on osa eurooppalaista sähkömarkkinaa ja sähkön hinnan muodostumiseen vaikuttavat mm. sähkön tuotannon sekä rajat ylittävän tuonnin ja viennin määrän lisäksi siirtoyhteyksien toiminta ja päästöoikeuksien hinta. Suomessa sähkönkäyttäjät saavat vapaasti valita sähkönmyyjän, joka erilaisilla tuotevaihtoehdoilla vastaa asiakkaiden sähkönkäyttötarpeisiin ja varmistaa taloudellisesti kestävä toiminnan ja huomioi riskienhallinnan. Sähköverkkoon liittämistä ja sähkön jakelusta vastaa sekä alueen verkkoyhtiö paikallisesti ja kantaverkkoyhtiö kansallisesti.

KSS Energia Oy noudattaa toiminnassaan Sähkömarkkina- ja osakeyhtiölakeja, sähkönmyyntiehtoja sekä kilpailuoikeudellisia velvoitteita, jotka määrittelevät reunaehdot liiketoiminnalle.

Sähkömarkkinalaki määrittää, että kunkin verkkoyhtiön toiminta-alueella toimii yksi toimitusvelvollinen sähkömyyjä, jonka on toimitettava sähköä alueen kuluttaja-asiakkaille toistaiseksi voimassa olevalla toimitusvelvollisella sähkötuotteella, jonka hinnoittelu kaikilla sähköyhtiöillä seuraa markkinahinnan muutoksia. Määräaikaisella sopimuksella asiakas saa varmuuden valitsemansa sähkötuotteen sopimuskauden hintatasosta. Vastaavasti energiayhtiö hankkii tälle sopimuskaudelle tarvittavan energiavolyymin sopimushetkellä ja sopimushetken mukaiseen markkinahintaan. Kouvolan maantieteellisellä alueella on kolme eri sähkön jakelua toteuttavaa yhtiötä, joilla kaikilla on eri toimitusvelvollinen sähkön myyjä. KSS Energia Oy on KSS Verko Oy:n toimialueen toimitusvelvollinen sähkömyyjä.

KSS Energia Oy myy sähköä koko Suomen alueelle. Keskittämällä sähkönmyynnin vain oman verkkoalueen asiakkaisiin KSS Energia Oy:n asiakaskanta ei volyymiltaan riittäisi kantamaan liiketoiminnasta aiheutuvaa kulurakennetta eikä merkittäviä vakuusvaateita ja rahoituskustannuksia. Valtakunnallinen toiminta ja kasvun hakeminen on välttämätöntä.

Valtuustoaloitteessa on esitetty, että "Kouvolan kaupunki/ kaupunginhallitus tulee antaa omistajaohjausta ylimääräisessä yhtiökokouksessa KSS Energia Oy:lle niin, että kuntalaisilta ja kunnassa toimivilta yrittäjillä on saman suuruinen energianhinta. Erisuuruinen energianhinta vääristää yrittäjienvälistä kilpailua, koska edullisemman sähkösopimuksen omaava voi huomioida sen tuotteen tai palvelunhinnassa."

Annamme vastauksena, että esitetty malli ei ole mahdollinen sähkömarkkina- ja osakeyhtiölakia noudattavalle ja valtakunnallisesti kilpailutilanteessa markkinoilla toimivalle KSS Energia Oy:lle.

KSS Energia Oy:n keskeisiä kaupunkien omistamia kilpailijoita ovat esimerkiksi Turku Energia Oy, Tampereen Energia Oy ja Helen Oy sekä useampien kaupunkiyhtiöiden yhteiset sähkömyyntiyhtiöt Oomi Oy, Väre Oy ja Lumme Oy.

Valtuustoaloitteessa on esitetty, että "KSS Energia Oy:n yhtiöjärjestykseen tulee muuttaa niin, että yhtiö ei ole voittoa tuottava, vaan sijoitetun pääomantuotto tulee vastata korkeintaan kulloisellakin tilikaudella inflaatiotasoa."

Annamme vastauksena, että valtakunnallisena toimijana ja toimialan erityispiirteet huomioiden KSS Energia Oy:n yhtiöjärjestyksen muuttamiselle ei ole perusteita. KSS Energia Oy:llä ei ole valtuustoaloitteessa esitetylle toimintamallille liiketoiminnallisia mahdollisuuksia. KSS Energia Oy kehittää jatkuvasti omaa tuotetarjoamaansa sekä sopimushinnoittelua, jotta

jokainen asiakas voi valita juuri omaan käyttöönsä sopivimman sähkötuotteen.

Osakeyhtiölain 1 luvun 5 §:n mukaan ”yhtiön toiminnan tarkoituksena on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin”. Voiton tuottaminen osakkeenomistajille osakeyhtiön toiminnan tarkoituksena on siis laissa säädetty lähtökohtainen oletama. Mikäli yhtiön toiminnan tarkoituksiksi tulee jokin muu kuin voiton tuottaminen osakkeenomistajille, tulee kyseisen tarkoituksen olla etukäteen määritelty ja yhtiöjärjestyksessä selkeästi ilmaistu.

KSS Energia Oy:n yhtiöjärjestyksen mukaan: ”Yhtiön toimiala on energian tuotanto, hankinta, myynti, siirto ja jakelu sekä niihin liittyvä liiketoiminta ja palvelutuotanto. Yhtiö voi harjoittaa liiketoimintaansa tytä- ja osakkuusyhtiöissä. Yhtiö voi omistaa, hankkia ja luovuttaa kiinteätä ja irtainta omaisuutta ja arvopapereita sekä käydä arvopaperikauppaa.”

Valtuustoaloitteessa on esitetty, että ”nyt tulisi tutkia sähkön myyntitoiminnan yhdistämistä Kymenlaakson Sähkö Oy:n kanssa”.

Annamme vastauksena, että Kymenlaakson Sähkön kaikki kuluttaja- ja pienyritysasiakkaat siirtyvät Väreelle 1.1.2024. Yritysmyyntin suuret asiakkaat ovat järjestelyn ulkopuolella ja jäävät määrääjäksi Kymenlaakson Sähkön asiakkaiksi.”

Valtuustoaloitteessa esitetään, että ”yhtiörakennetta tulee muuttaa niin, että paikallinen toiminta eli kaukolämpö erotetaan omaksi yhtiöksi”.

Annamme vastauksena, että KSS Lämpö Oy on toiminut vuodesta 2011 lähtien omana yhtiönä, osana KSS Energia -konsernia. KSS Lämpö Oy:n toimialana on kaukolämmön tuotanto ja myynti sekä maakaasun jakelu ja myynti.

KSS Energia –konserni on merkittävä osa Kouvolan kaupungin varallisuutta. Kaupungin talousarviossa asetetaan keskeisille tytäryhteisöille yhteisökohtaiset tavoitteet, jotka ovat kaupunginvaltuustoon nähden sitovat. Tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kaupunkikonsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen toiminnasta ja taloudesta raportoidaan kaupungin osavuosisikastausten ja tilinpäätöksen yhteydessä. Markkinoilla toimivien yhtiöiden tavoitteena tulee olla kannattavaan kasvuun perustuva toiminta, mikä kasvattaa omistaja-arvoa pitkäjänteisesti. KSS Energia -konsernilla on strateginen tehtävä infrastruktuurin ylläpitäjänä ja energianjakelun turvaajana kaikissa olosuhteissa. Yhtiön odotetaan jakavan omistajalle kohtuullista osinkotuottoa.

Lisäksi annamme vastauksena muihin valtuustoaloitteessa esitettyihin väittämiin, että konserniohjausta antaa elinvoimajaosto

hallintosäännön ja konserniohjeen mukaisesti. Varojen jakaminen tapahtuu osakeyhtiölain säännösten mukaisesti.

Vastaus on lähetetty kommentoitavaksi aloitteen tekijöille, Anssi Tähtiselle ja Vesa Vainiolle. Heiltä saapunut kommentti on **oheismateriaalina**.

Lisätietoja: apulaiskaupunginjohtaja Tuukka Forsell, puh. 020 615 9333, tuukka.forsell(at)kouvola.fi

Apulaiskaupunginjohtajan ehdotus:

Elinvoimajaosto päättää antaa valtuustoaloitteeseen yllä olevan vastauksen ja esittää kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että:

Kaupunginvaltuusto päättää merkitä valtuustoaloitteeseen saadun vastauksen tiedoksi ja toteaa lisäksi, ettei aloite anna aihetta muihin kuin vastauksessa mainittuihin toimenpiteisiin ja että valtuustoaloite on käsitelty loppuun.

Kaupunginhallituksen elinvoimajaoston päätös:

Kaupunginhallituksen elinvoimajaosto hyväksyi päätösehdotuksen.
